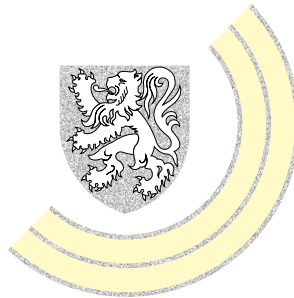

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

5 februari 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Interpellatie van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de regeling voor dienstencheques in de zorgsector
Met redenen omklede moties

Interpellatie van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de preventie van aids en andere seksueel overdraagbare aandoeningen
Met redenen omklede moties

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Donderdag 5 februari 2004

VOORZITTER : De heer Koen Helsen

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.26 uur.*

Interpellatie van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de regeling voor dienstencheques in de zorgsector

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Becq tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de regeling voor dienstencheques in de zorgsector.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, we hebben al vaak over de dienstencheques gesproken. Ik blijf bezorgd over de ontwikkelingen. De plannen van weleer krijgen vaste vorm op Vlaams niveau.

Voormalig minister Smet heeft ooit de dienstencheques geïntroduceerd voor kleine werkzaamheden. De dienstencheques voor huishoud- en poets-hulp kenden in Vlaanderen een groot succes. Het systeem vulde de leemte van het PWA-systeem, waarvoor de vraag het aanbod overtrof. Dit alles verschilt nochtans fundamenteel van het systeem van de dienstencheques in de zorgsector, en over dat laatste wil ik het hier hebben.

We gaan af op wat de regering daarover meedeelt of wat daarover in de pers verschijnt, want andere informatie hebben we niet. Het systeem zou eerst worden toegepast voor de kinderopvang. Het is niet duidelijk of ook personen met een handicap, zieken en bejaarden al onder de regeling zullen vallen.

Op het vlak van de gezinszorg kampen we met ernstige tekorten. De programmatie van 4 percent

wordt niet gehaald. Op Vlaams niveau is maar 80 percent gerealiseerd. In mijn arrondissement ligt dat cijfer nog lager. Zowel de reguliere als de flexibele, buitenschoolse kinderopvang kampen met een tekort. Elke inspanning is welkom, en in dat licht is de introductie van dienstencheques positief. Wel vind ik dat er keuzes moeten worden gemaakt, want de middelen moeten zo adequaat mogelijk worden ingezet.

Ouders met twee kinderen zullen in het nieuwe systeem twee keer zoveel betalen als vandaag het geval is. Buitenschoolse kinderopvang voor vier kinderen kost de overheid vier keer zoveel. In de krant lees ik dat de minister heeft berekend dat de dienstencheques 300 nieuwe opvangplaatsen creëren. Volgens haar zouden dat er 7.500 zijn als dezelfde som in de reguliere sector zou worden geïnjecteerd : 4.500 in opvanggezinnen, 2.000 in de buitenschoolse opvang en 1.000 in kleinschalige initiatieven.

Als dit systeem wordt uitgebreid, rijst het gevaar van de dualisering, want niet iedereen kan dit betalen. Dienstencheques kosten veel meer dan inkomensgerelateerde kinderopvang. In elk geval zijn we daar geen voorstander van. De solidariteit tussen hogere en lagere inkomens is essentieel om een betaalbaar aanbod in stand te houden.

De minister protesteert wel in de krant, maar blijkbaar heeft ze haar stempel niet kunnen drukken op het beleid. De basisprincipes van toegankelijkheid, betaalbaarheid en kwaliteit zijn niet gegarandeerd. Op welke manier kan de inkomensgerelateerde prijs van de dienstverlening worden behouden en een dualisering worden tegengegaan ?

Gesubsidieerde diensten moeten een financieel draagvlak hebben dat hun bestaan garandeert. In de kinderopvang en in de gezinszorg wordt voorzien in compensaties voor degenen met een laag inkomen. De mensen met een hoger inkomen beta-

Becq

len dan weer meer. Op die manier is het systeem in evenwicht. In de socialehuisvestingssector gebeurt hetzelfde. De mensen met een hoger inkomen moeten zorgen voor een financiële input die ervoor zorgt dat de dienstverlening kan worden gegarandeerd op langere termijn.

Wat gebeurt er met de kwaliteitseisen, wanneer het systeem van de dienstencheques ook wordt ingevoerd in de gezinszorg ? Zullen voor alle vormen van dienstverlening dezelfde kwaliteitseisen gelden ? Het kwaliteitsdecreet is van toepassing op de diensten die zich met gezinszorg bezighouden. Zullen derden die gezinszorg organiseren ook aan dat decreet onderworpen zijn ? Indien dat niet het geval is, ontstaat misschien een vorm van ingebouwde discriminatie en ongelijkheid.

Werken met dienstencheques zorgt ervoor dat er een nieuw nepstatuut ontstaat voor de personeelsleden. Via de televisie konden we vernemen dat de interimbureaus worden geconfronteerd met een probleem van betaalbaarheid. Om een en ander betaalbaar te houden, zullen ze het statuut van hun personeelsleden moeten aanpassen.

We hebben gevochten voor een goed statuut voor de onthaalouders in de kinderopvang. Die worden nu echter voorbijgestoken door personen die in het systeem van de dienstencheques werken. Moeten we alle onthaalouders dan in het systeem van de dienstencheques steken, zodat ze zich in een interimbureau moeten inschrijven ? Op die manier kunnen we de kinderopvang natuurlijk ook regelen.

De buitenschoolse kinderopvang van kinderen die ouder zijn dan 3 jaar, is fiscaal niet aftrekbaar, tenzij die opvang wordt geregeld via het systeem van de dienstencheques. Zorgt dat niet voor discriminatie ?

Mevrouw de minister, hoe ziet u de relatie tussen de gezinszorg die door de diensten wordt gegarandeerd, en de gezinszorg die via het systeem van dienstencheques gebeurt ? Zullen er parallele circuits ontstaan of wordt alles geïntegreerd ?

Iemand uit Oost-Vlaanderen die na 17 uur gebruik maakte van poetshulp die wordt aangeboden door de diensten voor gezinszorg, signaleerde mij dat die hulp werd opgezegd. Hij werd gevraagd zich in het systeem van de dienstencheques in te schrijven. Worden er afspraken gemaakt over de manier waarop poetshulp wordt georganiseerd ? Welke

criteria zijn er in het spel ? Kunnen mensen van wie de situatie niet is gewijzigd, zomaar worden doorgestuurd van de gezinshulp naar het systeem van de poetshulp met dienstencheques ? De persoon in kwestie is een persoon met een handicap die gaat werken. Hij is graag thuis wanneer zijn hulp komt. Via het systeem van de dienstencheques kan hij na 17 uur echter geen hulp meer krijgen.

Ik vond dit een bizar verhaal, en ik heb daarom navraag gedaan bij enkele diensten. Die hebben me verzekerd dat het ene systeem niet voordeliger is dan het andere. Toch is het verhaal van die persoon niet verzonnen. Gaat de overheid na of er doorschuifoperaties zijn ? Welke regels zijn er in deze context van toepassing ? Kunnen er eventueel maatregelen tegen worden getroffen ?

De voorzitter : Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik deel een aantal van de bekommernissen die mevrouw Becq heeft geuit in verband met het gebruik van dienstencheques in de zorgsector en meer bepaald in de kinderopvang. Is het mogelijk inzage te krijgen in de teksten van de beslissingen die in dit verband zijn genomen ? Op dit ogenblik moeten we het immers doen met wat we van de media vernemen. Accurate informatie kan de discussie alleen maar ten goede komen.

Ik deel de bekommernis van mevrouw Becq in het algemeen, maar ik heb ook enkele specifieke vragen over het gebruik van dienstencheques voor kinderopvang. Mevrouw Becq heeft gewezen op het gevaar van een duaal systeem, waarbij de financieel gegoeden meer gebruik zullen maken van dienstencheques, terwijl de financieel minder gegoeden hun heil zullen zoeken in de gesubsidieerde sector. Is wel voldoende onderzocht of het financieel draagvlak van de gesubsidieerde sector haalbaar blijft ? De bijdragen worden nu berekend op basis van het inkomen van de ouders. Dat is een correcte vorm van solidariteit. Als echter steeds meer financieel minder gegoeden een beroep doen op de gesubsidieerde sector, en de welstellenden dat niet meer doen, dan leidt dat tot een vermindering van de inkomsten voor de gesubsidieerde sector.

Mevrouw de minister, ik meen begrepen te hebben dat ook u niet zo laaiend enthousiast bent over de dienstencheques voor kinderopvang. Werd voldoende onderzocht wat de financiële gevolgen ervan zijn voor de gesubsidieerde diensten ? Is het gevolg niet dat er in de toekomst meer middelen

Dillen

uit de begroting voor de sector moeten worden vrijgemaakt om de gesubsidieerde diensten draaiende te houden en een verhoging te vermijden van de bijdragen van de minder kapitaalkrachtigen ?

De voorzitter : Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik ben blij dat ik naar aanleiding van deze interpellatie, na de discussie in de media, nu ook in de commissie onze politieke keuzes kan toelichten.

Het is hoe dan ook belangrijk dat de discussie over dienstencheques voor kinderopvang in haar ware proporties wordt gezien. In uw vragen hoor ik tussen de regels de vrees dat iedereen nu van het ene, inkomensgebonden systeem zal overstappen naar het systeem van dienstencheques. Niets is minder waar. Bijna in elke commissievergadering herhaal ik dat we in het beleid voor deze regeerperiode hebben gekozen voor een variatie in de zorg. Dat is heel belangrijk.

U hebt aangegeven hoeveel kinderen met hetzelfde bedrag kunnen worden opgevangen in elke vorm van kinderopvang. Er is nu al een erg grote variatie. Als we alleen maar zouden werken met opvangouders, dan zouden we met hetzelfde budget veel meer kinderen kunnen opvangen dan wanneer we alleen maar zouden werken met kinderdagverblijven. Ook in de huidige situatie is er dus al een variatie aan kinderopvangmogelijkheden, en elk daarvan heeft een eigen kostenplaatje.

In de media is over mij gezegd dat ik een koele minnaar ben van het systeem van dienstencheques. Dat is een treffende formulering. We zijn bijna half februari, dus het past ook in de context. Het is evenwel ook geen aversie. Het gaat duidelijk om een uitbreiding van de variatie in het aanbod. Bovendien wordt het een beperkte niche. Ik wil dus wel dat het mogelijk wordt, maar weet ook dat slechts een specifieke groep er gebruik van zal maken.

Het systeem van dienstencheques zal de basisprincipes van de kinderopvang, toegankelijkheid, betaalbaarheid en kwaliteit, zeker niet onderuit halen. Er wordt alleen een nieuwe niche aangeboord. In het ontwerp van decreet, dat minister Landuyt het skeletdecreet heeft genoemd, hebben we kwaliteitsgaranties ingebouwd. Vorige week vrijdag werd de tekst opnieuw voorgelegd aan de Vlaamse regering.

In een artikel werd de erkenning door Kind en Gezin ingeschreven. De instanties die optreden als werkgevers van kinderbegeleiders die in het systeem van dienstencheques stappen, kunnen dat alleen doen als ze erkend zijn door Kind en Gezin. De criteria voor erkenning zullen worden vastgelegd in een besluit van de Vlaamse regering. We onderzoeken nu op juridisch en technisch vlak of het kwaliteitsdecreet hierop van toepassing kan zijn. Voor mij is dat een belangrijk aspect.

We bepleiten natuurlijk een regulier statuut. Er is een vergelijking gemaakt tussen onthaalouders en personeelsleden die in het dienstenchequessysteem stappen. Daarnaast zijn er ook de kinderverzorgsters in de reguliere kinderdagverblijven. We werken met al die verschillende statuten. Voor de onthaalouders is er nu voor 3 jaar een specifiek statuut sui generis, dat niet te vergelijken valt met het statuut van de kinderverzorgsters. De vrees dat wie met dienstencheques werkt, moet terugvallen op het statuut van de onthaalouders of niet genoeg zekerheden zal hebben, verrast me dan ook.

Mevrouw Sonja Becq : Het zijn onthaalouders die hebben opgemerkt dat er voor die dienstencheques wel geld en een statuut is, terwijl zij in dezelfde situatie blijven zitten.

Minister Adelheid Byttebier : We hebben onlangs een ontmoeting gehad met onthaalouders, toen de campagne met Kind en Gezin werd opgestart. Ik heb toen begrepen dat ze zelf erg tevreden zijn over hun specifieke statuut, dat nu een klein jaar oud is. We nemen 3 jaar tijd om te ervaren hoe het werkt. De vraag naar een echt statuut als kinderverzorgster heb ik nog niet gehoord.

De onthaalouders willen duidelijk in hun rol blijven. Ze vragen vooral naar sociale zekerheid, een inkomensgarantie als de kinderen ziek zijn, enzovoort. Het statuut dat nu is opgesteld, stemt hen dan ook tevreden, temeer daar het statuut vooral de begeleiding van de onthaalouders accentueert, en niet de overstap naar een werknemersstatuut. We hebben de onthaalouders dus een oplossing kunnen bieden waar ze zelf tevreden over zijn.

We weten dat er nog praktische beslommingen zijn, zoals de problemen met de RSZ waarover ook in de media is bericht. Het zijn echter niet de onthaalouders zelf die daarmee zitten, maar de diensten voor onthaalouders. We hebben een specifieke keuze gemaakt voor een systeem dat niet te vergelijken valt met het systeem van dienstencheques en het statuut van degenen die daarmee zullen werken.

Byttebier

Ik pleit er inderdaad ook voor dat de kosten voor buitenschoolse kinderopvang fiscaal aftrekbaar worden gemaakt. Dat is een federale bevoegdheid, maar dit dossier is een belangrijke hefboom om alles wat te maken heeft met kinderopvang ook vanuit fiscaal oogpunt te bekijken. Bedrijven die nu kinderopvang aanbieden of kopen bij bestaande kinderdagverblijven, kunnen dat al in mindering brengen bij hun fiscale aangifte, en ook met het gebruik van PWA-diensten is dat het geval. Dat zijn interessante formules. In de zorgsector en de kinderopvang speelt de fiscaliteit dus een rol.

De draagkracht van de diensten voor gezinszorg zou volgens mevrouw Becq onder druk komen te staan. Daarover bestaan veel misverstanden. De dienstencheques kosten de burger 6,2 euro, maar de dienst ontvangt daarbovenop 23 euro van de overheid. Een dienst die vandaag een beroep doet op dienstencheques voor poetshulp, schiet er geen geld bij in. Het is juist dat het systeem van dienstencheques voor kinderopvang duur is, maar dat betekent niet dat de introductie ervan voor de diensten een financiële last zal betekenen.

Het gaat om inkomensgerelateerde bijdragen. Betekent dit dat de compensatie wegvalt als iedereen overstapt, omdat de bijdragen van wie meer betaalt, worden geneutraliseerd door diegenen die minder betalen? Slechts een beperkte groep zal een beroep doen op het systeem van dienstencheques. Het basisprincipe van de solidariteit zal dus niet worden ondergraven.

De diensten stellen een sociaal onderzoek in over vragen naar poetshulp en gezinszorg. De overheid moet zich niet met de vraag wie onder welke voorwaarden hulp kan krijgen. Als dat onderzoek niet goed aansluit bij de wensen en noden van de gebruikers, dan wil ik dat weten.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, u stelt dat slechts een beperkt aantal personen een beroep zal doen op het systeem, en dat er bijgevolg geen gevaar bestaat voor een groeiende dualisering. Waaruit besluit u dat de niche beperkt is? Zijn er budgettaire grenzen vastgelegd? Weet u hoe ver de draagkracht van de gezinszorg en de kinderopvang reikt?

In het zogenaamde skeletdecreet is bepaald dat de werkgever van kinderbegeleiders moet worden erkend door Kind en Gezin, en dat de erkenningscriteria in een besluit zullen worden vastgelegd. Betekent dit dat werknemers onderworpen worden aan

een nieuw systeem met nieuwe erkenningen en nieuwe erkenningscriteria? Of volstaat het dat ze erkend zijn volgens de vigerende regels voor de erkenning van kinderopvang? Zullen de diensten voor gezinszorg een apart filiaal moeten oprichten om prestaties te kunnen leveren waarvoor met dienstencheques zal worden betaald? U stelt dat het systeem in het licht van de eisen van het kwaliteitsdecreet zal worden onderzocht. Daaruit leid ik af dat u nieuwe criteria zult hanteren voor het systeem van de dienstencheques.

Ik zal u de e-mail met de informatie over de Dienst Solidariteit voor het Gezin bezorgen.

Minister Adelheid Byttebier : We leggen geen beperkingen op aan het aantal mensen dat op het systeem een beroep kan doen. De ouders moeten wel 6,2 euro per uur per kind betalen. Bovendien is niet iedereen bereid om een derde persoon in huis achter te laten. Redelijkerwijze mogen we er daarom van uitgaan dat het aantal kandidaten beperkt zal zijn.

Mevrouw Sonja Becq : Thuisopvang is aangewezen in de vroege en late uurtjes, en voor zieke kinderen. Dat zou een verdedigbare afbakening van de niche kunnen zijn. Nu doet u het op basis van de draagkracht van de ouders.

Minister Adelheid Byttebier : Vandaag is dat het geval. Dit skeletdecreet is nog onderworpen aan adviezen van de Raad van State. We zullen nog moeten onderzoeken of het systeem kan worden voorbehouden voor de flexibele opvang. Men kan zich dan wel de vraag stellen of al die veranderingen zo goed zijn voor het kind, dat even bij de ouders is, dan flexibel wordt opgevangen, dan in de kinderopvang is, dan weer flexibel wordt opgevangen en ten slotte bij de ouders is. We moeten dat goed onderzoeken.

De dienstencheques voor de gezinszorg zijn vandaag niet aan de orde. Het geldt dat van het federale niveau komt en vandaag in het budget van minister Landuyt is ingeschreven, zal alleen voor kinderopvang worden aangewend. Diensten die daar een beroep op willen doen, moeten door Kind en Gezin worden erkend. Wat de toepassing van het kwaliteitsdecreet betreft, onderzoeken we de juridische en de technische aspecten. In een nieuwe situatie moeten we dat opnieuw bekijken. Hetzelfde geldt voor de erkenning aan de hand van de kwaliteitscriteria van Kind en Gezin. Criteria verschillen naargelang het over opvangouders dan wel over kinderdagverblijven gaat. De erkenning van dien-

Byttebier

sten die een opvang aan huis aanbieden, zal dus gebeuren op basis van andere criteria.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door mevrouw Dillen, door mevrouw Becq en door mevrouw De Martelaer en de heer Helsen werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Kris Van Dijck tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de preventie van aids en andere seksueel overdraagbare aandoeningen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Dijck tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de preventie van aids en andere seksueel overdraagbare aandoeningen.

De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, er is een gewenning ontstaan over aids en andere seksueel overdraagbare aandoeningen. In de jaren negentig stond het probleem in de schijnwerpers, en nam de overheid allerlei initiatieven.

Men heeft ondertussen met het probleem leren leven. Velen gaan er zelfs van uit dat het hen wel niet zal overkomen. Op 1 december, op Wereld-aidsdag, kwam het onderwerp nog even onder de aandacht. Uit een enquête bleek toen dat bij jongeren het idee is gegroeid dat de ziekte behandelbaar is. Dat heeft ook te maken met verkeerd opgestelde of geïnterpreteerde berichten over aidsremmers die, zoals het woord het zegt, wel remmen maar zeker niet genezen.

Veel indicatoren tonen aan dat het vandaag van kwaad naar erger gaat. Het aantal aidspatiënten stijgt wereldwijd. In 2003 zijn er vijf miljoen HIV-besmettingen bijgekomen en stierven drie miljoen mensen aan aids. Afgezien van zuidelijk Afrika, waar het probleem immens is, rukt het virus op in Azië en Oost-Europa. Voor het eerst zullen er in België meer dan duizend besmettingen per jaar zijn, of bijna drie gevallen per dag. We bereiken op die manier opnieuw het alarmpeil van 1992.

Het aantal nieuwe HIV-infecties is tussen 1997 en 2002 gestegen met 42 procent, terwijl er tussen 1992 en 1996 een gestage daling was. Sinds het begin van de aids-epidemie in de jaren tachtig zijn er 15.286 tot 16.371 nieuwe seropositieven opgespoord in België. In diezelfde periode hebben 3.106 mensen in België aids gekregen. Er zijn 1,6 procent meer mannen dan vrouwen geïnfecteerd.

De leeftijdscategorie van 30 tot 34 jaar is bij de mannen het meest vertegenwoordigd in de statistieken. Voor de vrouwen is dat de leeftijdscategorie van 25 tot 29 jaar. Het grootste deel van de HIV-besmettingen, namelijk 65,7 procent, vindt plaats tussen het 20e en het 40e levensjaar. Dat is niet abnormal.

Homoseksuele contacten zijn verantwoordelijk voor 67,1 procent van de HIV-besmettingen bij de Belgische mannen. Heteroseksuele contacten zijn verantwoordelijk voor 24,8 procent van de besmettingen. Intraveneus druggebruik is verantwoordelijk voor 5,2 procent van de besmettingen. Voor de Belgische vrouwen wordt de heteroseksuele overdracht genoemd in 75,9 procent van de gevallen. Ik heb twijfels over de betrouwbaarheid van die cijfers, omdat ze vaak gebaseerd zijn op oorzaken die de patiënten zelf aanbrengen. De juistheid van die beweringen kan volgens mij niet worden gecontroleerd.

Ik wil in deze interpellatie de problematiek van het veilig vrijen heel uitgebreid behandelen. Daarom wil ik ook enkele cijfers geven over andere SOA's. Ook die cijfers worden voor België en Vlaanderen angstaanjagend. Tussen 1996 en 2002 kwamen steeds meer mensen in Vlaanderen in aanraking met SOA's. Uit cijfers van de Vlaamse Gezondheidsinspectie blijkt dat vooral het aantal besmettingen met syfilis en gonorrhoe is gestegen. In 1996 waren er 14 nieuwe gevallen van syfilis. In 2002 werden dat er 255. Ook het aantal gonorrhoebesmettingen is sterk gestegen. In 1996 waren er amper 34 nieuwe patiënten, in 2002 werden dat er 231. Ook chlamydia, een SOA die vooral jonge meisjes treft, zit bij ons in de lift.

Van Dijk

Er zijn ook cijfers beschikbaar over het aantal tienerzwangerschappen en het aantal abortussen. De cijfers spreken boekdelen. In 2001 leidde tienerzwangerschap tot 3.303 geboorten en 2.208 geregistreerde abortussen. Het totale aantal ongewenste tienerzwangerschappen in ons land ligt rond het Europese gemiddelde. Nederland scoort beter en Engeland veel slechter.

We beschikken over recente gegevens over het condoomgebruik in Vlaanderen en België. Volgens Durex is de condoomverkoop in België in 2003 gedaald met 7 procent. Van april 2002 tot mei 2003 werden er in België ongeveer 4,9 miljoen condooms verkocht. Van april 2001 tot mei 2002 werden er echter 5,3 miljoen condooms verkocht. Die daling kwam onverwacht, want de blabla-boemboemcampagne van minister Vogels had immers voor een stijging van 10 procent gezorgd.

Bij het bekijken van het Vlaams beleid in deze context wordt het duidelijk dat de Vlaamse regering niet echt wakker ligt van deze problematiek. De beleidskredieten voor sensibilisering en voor preventiecampagnes vertonen een sterke daling. De uitgaven voor communicatie-initiatieven inzake gezondheid daalden in 2001 met 350.000 euro. In 2002 bedroeg dit budget nog slechts 177.000 euro en in 2003 179.000 euro. Voor 2004 bedraagt het bedrag dat op de begroting werd ingeschreven nog 91.000 euro. Dat betekent een daling van de middelen met 74 procent op 4 jaar tijd.

Mevrouw de minister, uit een persmededeling van uw kabinet van 14 oktober 2003 blijkt dat u zich wilt toespitsen op gerichte aids-preventiecampagnes. U hoopt ook dat er meer duidelijkheid wordt verschaft over de pil- en condoomcheques die minister Demotte heeft voorgesteld. Er wordt blijkbaar ook gewerkt aan de actualisering van het zakboekje voor veilig genieten. In het begin van 2004 zal er ook een website worden opgestart voor jongeren die in de prostitutie terechtkomen. Er zal vooral veel aandacht worden besteed aan de problemen van de homomannen.

Uit een onderzoek van de Nederlandse SOA Stichting in 2002 is gebleken dat jongeren zeer slecht op de hoogte zijn van de schadelijke gevolgen van SOA's, en dat hun goede intenties tot veilig vrijen in de praktijk al te gemakkelijk over boord worden gegooid. Er werd hen gevraagd wat ze zouden doen als ze geen condoom op zak hebben. Uit de antwoorden bleek dat 10 procent van de jongeren dan toch geslachtsgemeenschap zou hebben.

Slechts 46 procent zou geen geslachtsgemeenschap hebben, terwijl 44 procent op een andere manier zou vrijen. Uiteindelijk blijkt dat in de realiteit 29 procent dan toch geslachtsgemeenschap heeft.

Volgens een ander Nederlands onderzoek dat werd uitgevoerd aan de Katholieke Universiteit Leiden heeft de helft van de jongeren tussen 17 en 23 jaar onveilige seks bij losse contacten. De helft van die jongeren geeft daarvoor als reden op dat er in de onmiddellijke omgeving geen condooms beschikbaar waren, terwijl 23 procent niet eens aan een condoom had gedacht.

Uit een Amerikaanse studie blijkt dat er heel wat ongelukjes met condooms gebeuren. Een derde van de ondervraagde studenten zegt al te maken hebben gehad met een gescheurd condoom. Daarnaast werd 13 procent reeds geconfronteerd met een afgeleden condoom.

De jongeren van de Leuvense N-VA-afdeling hebben zelf onderzoek gedaan in verband met condoomautomaten in het Leuvense. Het landelijke Lubbeek kwam daarin ook aan bod. Ze hebben 71 zaken en publieke gelegenheden onderzocht. Ze hebben zich vooral geconcentreerd op studentencafés. Slechts in 16 procent van die onderzochte zaken zijn er condooms te koop. Er is dus nog veel werk aan de winkel. In geen van de zeven onderzochte jeugdhuizen uit de regio was een condoomautomaat aanwezig. In het landelijke Lubbeek zijn er geen condooms meer te verkrijgen na het sluitingsuur van de apotheken.

Voor de N-VA is het duidelijk dat de Vlaamse en de federale regering een beleid moeten uitstippelen om ervoor te zorgen dat er een degelijk condoomaanbod komt. De heer Roegiers heeft een aantal weken geleden ook een voorstel in dat verband geformuleerd, maar ik vind niet dat we de scholen daarmee moeten belasten. Hij is er nu niet, maar ik vond zijn voorstel dus niet zo geslaagd.

In de jaren negentig werden met succes verschillende campagnes gevoerd. De cijfers tonen echter aan dat we dit onderwerp niet uit het oog mogen verliezen.

Mevrouw de minister, klopt mijn situatieschets in verband met de verschillende beleidsdomeinen, of heb ik een aantal zaken over het hoofd gezien? Welke plannen heeft de regering voor de maanden die volgen? Is die website reeds opgestart? Wat moeten we verstaan onder gerichte aids-preventiecampagnes?

Van Dijck

Waarom is er eigenlijk zo drastisch gesnoeid in het overheidsbudget voor campagnes over veilig vrijen? Moet er niet dringend een nieuwe groot-scheepse campagne worden gelanceerd? Alle cijfers wijzen immers in die richting.

Wat is uw mening over de resultaten van het N-VA-onderzoek in de studentenstad Leuven?

Wat vindt u van het voorstel van de automatensector om verdelers van automaten te verplichten om in sigarettenautomaten ook condooms aan te bieden?

Wordt er overleg gepleegd met minister Demotte, de federale minister van Volksgezondheid? Is er overleg met de sector? Is dit overleg sporadisch of structureel? Welke engagementen zult u aangaan?

Blijkbaar schort er iets aan het aanbod van condooms, vooral in de jeugdhuizen. Is de Vlaamse regering bereid om in dit verband initiatieven te nemen? Werd daarover al overleg gepleegd met minister Van Grembergen, of zal dat nog gebeuren?

De voorzitter: De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, dit onderwerp is al heel vaak aan bod gekomen. Ten minste elk jaar tijdens de begrotingsbespreking komt het ter sprake. Het is de verdienste van de heer Van Dijck alle feiten nu eens keurig op een rijtje te hebben gezet, gestoffeerd met de meest recente gegevens.

Zijn conclusie, die we hier zelf ook reeds hebben getrokken, is dat de mensen al lang niet meer bezig zijn met het thema veilig vrijen, terwijl dat een tiental jaren geleden wel degelijk nog het geval was. Toen was iedereen zich blijkbaar erg bewust van de risico's en van de noodzaak van maatregelen. Samen met de campagnes is ook de belangstelling ervoor bij de bevolking compleet verdwenen.

Onze fractie heeft meermaals aangedrongen op correcte en herhaalde informatie aan heel de bevolking over de overdracht van SOA's en over de mogelijkheden van preventie die nodig is om de verspreiding van deze aandoeningen in te dijken. We hebben zelfs een amendement ingediend op de begroting van 2004 om het budget voor AIDS-preventie gevoelig te verhogen. Dat werd door geen enkele andere partij gesteund, als ik me niet vergis ook niet door uw fractie, mijnheer Van Dijck. Blijk-

baar bent u nu tot de conclusie gekomen dat we er meer geld voor moeten uittrekken – beter laat dan nooit. *(Opmerkingen van de heer Jan Van Duppen)*

Mevrouw de minister, voor het overige sluit ik me aan bij de vragen van de heer Van Dijck. Gisteren heb ik even de website van Sensoa bezocht. Die zou dringend moeten worden geactualiseerd. De meest recente informatie die er te vinden is, dateert van vorige zomer. Ik heb dus de indruk dat die site niet veel meer in petto heeft. Hebt u de mensen van Sensoa er al op gewezen dat ze op korte termijn in een of andere bewustmakingscampagne moeten voorzien?

De voorzitter: De heer Devolder heeft het woord.

De heer Jacques Devolder: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de jongste tijd blijkt de morning-afterpil veel gebruikt te worden. Sommige jonge mensen vinden het heel gewoon alleen dat als anticonceptiemiddel te gebruiken. Velen gebruiken de morning-afterpil 10 tot 15 maal per jaar. Dat kan niet de bedoeling zijn. Andere anticonceptie is trouwens gemakkelijk te verkrijgen. Er zou iets moeten gebeuren om die zeer jonge mensen erop te wijzen dat ze de morning-afterpil niet voortdurend mogen gebruiken.

De voorzitter: Minister Byttebier heeft het woord.

Minister Adelheid Byttebier: Mijnheer de voorzitter, collega's, het onderwerp seksueel overdraagbare aandoeningen geeft soms aanleiding tot veel hilariteit. Deze week had ik een ontmoeting met de Zuid-Koreaanse dokter Lee, directeur-generaal van de Wereldgezondheidsorganisatie. In haar initiatieven legt de Wereldgezondheidsorganisatie steeds meer het accent op aids- en HIV-preventie.

Het is wereldwijd een groeiend probleem. Dat is hier al met enkele cijfergegevens aangetoond. We mogen niet doen alsof we op een eiland zitten, en ik geef er dus de voorkeur aan om een en ander altijd in de mondiale context te bekijken. Als we echter toch kijken naar de gegevens over ons 'eiland', dan blijken die niet zo slecht te zijn.

Onder de Europese landen behoren we tot de minst aangetaste landen, samen met Denemarken, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. We mogen natuurlijk het probleem niet onderschatten, maar we moeten het ook zien in zijn ware proporties. De aids-epidemie kent een kalmer verloop dan verwacht. Wetenschappers zeggen dat het aantal mensen dat aan aids is gestorven, verassend laag is.

Byttebier

In 2002 waren er in België 32 dodelijke gevallen van aids. Ter vergelijking : in de periode 1992-1995 stierven er per jaar nog 170 mensen aan aids. De toestand is dus niet zo dramatisch, maar toch moet de situatie wereldwijd ons blijvend alert houden. Zeker ook de veronderstelling van sommigen dat de ziekte te behandelen en dus te genezen valt, klopt niet. Het gaat bij de behandeling slechts om aidsremmers.

Op dit ogenblik zijn er in België 12.000 seropositieven geregistreerd. Twee derden daarvan is buitenlander. Het gaat dan vooral om Subsaharaanse Afrikaanse migranten, die hier eigenlijk vaak zijn voor een verzorging die ze hier kunnen krijgen. Het Tropisch Instituut in Antwerpen heeft in de hele wereld een zeer sterke reputatie op dat vlak. Ook daar heb ik met dokter Lee over gesproken. Die reputatie verklaart gedeeltelijk waarom veel Subsaharaanse Afrikanen die drager zijn van het aids-virus, in ons land zijn : ze zijn hier duidelijk voor de behandeling.

Het aantal sterfgevallen is echter slechts één gegeven. Het aantal infecties vormt de laatste 5 jaar wel een groeiend probleem. Het gaat dan om het aantal geregistreerde infecties. De screening gebeurt steeds meer op een doorgedreven wijze. Vermits er meer mensen op HIV worden getest dan vroeger, worden er ook meer geïnfecteerde mensen gevonden. Die worden dan ook actief bij de preventie betrokken, en er wordt hen op gewezen dat ze zeker veilig moeten vrijen.

Misschien is meer onderzoek nodig naar het risico dat uitgaat van seropositieve mensen, en van mensen die gescreend zijn. We moeten te weten komen of de stijging te wijten is aan het feit dat er meer mensen onderzocht zijn, dan wel aan het feit dat er daadwerkelijk meer mensen geïnfecteerd zijn. Dat onderzoek is nodig, want het laatste, dat werd uitgevoerd door professor Maes van de universiteit van Gent, dateert alweer van 1997, en we moeten kunnen duiden hoe het probleem zich verder heeft ontwikkeld.

Ongeacht de cijfers en hun relevantie, kiezen we voor doelgerichte campagnes. De blabla-boemboemcampagne werd door iedereen gezien en was veelbesproken. Dat soort eyecatchers moet om de zoveel jaar worden herhaald, maar moet ook worden geruggensteund door het werk met specifieke doelgroepen op het terrein. Dat is minder sexy, want daarbij kunnen we minder te koop lopen met

affiches en advertenties, maar we bereiken er wel de juiste groepen mee.

De website www.condomobiel.be krijgt in 2004 een nieuw kleedje. Op die website gaan we in op de specifieke vragen van jongeren. Voor mannelijke homo's is er nu de campagne Facing Facts, een algemene preventiecampagne onder de slogan 'Laat je nakijken'.

Specifiek voor de jongeren in de scholen werken we met het concept van relationeel welzijn. Dat is in deze commissie al enkele malen besproken. Ons uitgangspunt is dat veilig vrijen een bekommernis om het geheel vereist van de jongeren zelf. De gratis condooms van Humo trekken de aandacht en zijn veelbesproken, maar de garantie dat ze ook aanleiding geven tot veilig vrijen, is niet zo groot. Het is belangrijk dat zulke eyecatchers worden gecombineerd met een holistische benadering, waarbij jongeren worden aangesproken over wat relatie is, wat intiem zijn is, en wat veilig intiem zijn inhoudt.

Op dit ogenblik loopt in de zalen van Kinopolis de 'Intieme Carroussel', een uitwerking van het concept 'Goede Minnaars', een globale benadering van goede relaties, waarvan veilig vrijen een onderdeel vormt.

Mijnheer Van Dijck, 30 percent van de jongeren weet wat ze beter niet doen. U noemde de aantallen van 10 en 29 percent. Dat laatste getal komt uit het Nederlands onderzoek. In de praktijk zien we echter dat het slechts 10 percent is. Dit bewijst dat de kennis die jongeren halen uit een grote campagne, waar een grote groep mee wordt bereikt, weliswaar leidt tot meer inzicht, maar ook slechts een eerste stap is. In de praktijk – om het condoom echt op te zetten dus – is er meer nodig dan het gezien hebben van een affiche.

De heer Kris Van Dijck : Uit onderzoek blijkt ook dat jongeren het condoom wel willen gebruiken, maar er in de onmiddellijke omgeving niet altijd beschikbaar vinden.

Minister Adelheid Byttebier : Op het probleem van de beschikbaarheid kom ik straks nog terug.

Van de formule 'Goede Minnaars' komt er in 2004 ook een variant voor holebi's. In maart of april zullen we ook nog een boekje verspreiden. Het boekje is getiteld : 'Boekje vol goesting'. (Gelach)

Het verschijnt in het voorjaar, ik zal het u zeker meebrengen. Dit boekje bestrijkt de brede waaier

Byttebier

van seksualiteit en richt zich tot de leeftijdsgroep tussen 13 en 18 jaar. Elke doelgroep moet worden aangesproken op zijn eigen niveau.

Het Instituut voor Tropische Geneeskunde, het ITG, komt met een nieuwe folder. Die zal in drie talen worden gepubliceerd, en richt zich specifiek tot de Subsaharaanse migranten. De folder spoort aan tot een gratis HIV-test. We zetten de aanmoediging tot tests door. Het is een belangrijk aspect van preventie. Wie beseft dat hij seropositief is, gedraagt zich hopelijk behoedzamer.

Het ITG werkt ook aan een theaterproject. Het stuk heet 'Let it be' en gaat over relaties, seks en aids. Het zal in de zomer op de festivals worden opgevoerd indien er een bijkomende subsidie is van de minister van Cultuur. We hebben al een link met Onderwijs, we zoeken ook een link met Cultuur en Jeugd. We zoeken naar financiering door twee departementen. De materiële ondersteuning gebeurt door Welzijn.

Hoe zit het trouwens met dat budget ? Het budget is – in tegenstelling tot wat sommigen vrezen – gegroeid. Het totaalbedrag van 2 miljoen euro in 2000 is gestegen naar 2,5 miljoen euro. Dit geld blijft meestal onzichtbaar voor het grote publiek, maar werkt zeer indringend voor de doelgroepen. Sensoa ontvangt 2.097.256 euro, het ITG krijgt 209.645 euro, Pasop wordt ondersteund met 128.818 euro en G@pro ontvangt 80.827 euro. Alles samen gaat het dus om een bedrag van 2.516.546 euro waarmee we organisaties subsidiëren die zelf doelgroepen benaderen.

De inwoners van Leuven kan ik alvast een goede tip geven : ga daar geen condooms zoeken in een automaat in een horecazaak, maar ga naar een nachtwinkel. Er zijn veel nachtwinkels, en de meeste hebben condooms in voorraad. De horecasector vindt de automaten zelf niet aangewezen. Een automaat – ook die voor sigaretten – nodigt blijkbaar uit tot vandalisme, levert weinig winst op en heeft weinig succes bij de klanten.

Er zit trouwens nog een ander kantje aan : we sensibiliseren jongeren om niet te gaan roken, en sporen hen aan tot veilig vrijen. We zouden echter wel de condoomautomaat naast de sigarettenautomaat plaatsen. Dat vind ik een erg dubbelzinnige boodschap.

De heer Kris Van Dijk : Mevrouw de minister, ik verneem net dat die nachtwinkels om 2 uur sluiten. Blijkbaar gaan niet alle studenten zo vroeg slapen.

Minister Adelheid Byttebier : Dan moeten die studenten naar Brussel komen. In Brussel zijn de nachtwinkels de hele nacht open.

De reglementering op de sigarettenautomaten valt onder de bevoegdheid van federaal minister Van den Bossche van Consumentenzaken.

Ik heb al grotendeels een overzicht gegeven van de campagnes. De heer Daelman stelde destijds een vraag over het overleg met federaal minister Demotte in oktober 2003, want minister Demotte had aangekondigd dat hij anticonceptiemiddelen zou uitdelen. U zult zich herinneren dat ik daar koeltjes op gereageerd heb. Ik kreeg alleen maar de boodschap : de federale overheid zal voor condooms en voor de pil zorgen. Voor mij is dat oké, maar een en ander moet een plaats krijgen in een totaalbeleid. Wij willen betrokken zijn bij die federale maatregelen.

Dat gebeurt nu. Minister Demotte heeft contact met Sensoa. De organisatie gebruikt hiervoor het hele netwerk van JAC's, JIP's, CGSO's, CLB's en nog vele andere groepen zoals artsen en aidsreferentiecentra. Als we daarop inspelen, raakt het gratis ter beschikking stellen ingebed in een totaalaanpak.

De jeugdhuizen kunnen effectief gratis condooms krijgen van mij als ze een actie opzetten over seksuele gezondheid. Die acties van jeugdhuizen zijn afhankelijk van ondersteuning door de gemeentepolitiek. Misschien moeten we die betrokkenheid stimuleren. Ik wil de juiste incentives zoeken. Ik zou minister Van Grembergen hier graag over aanspreken.

De heer Strackx stelde een vraag over de publieke belangstelling. Om efficiënt te zijn moeten we naar de kwetsbare en de risicogroepen gaan.

De vraag naar de morning-afterpil valt voor mij onder het hoofdstuk ongewenste zwangerschappen, net als de pil. Het zijn andere anticonceptiemiddelen dan een condoom. We moeten uiteraard het condoom en het veilig vrijen promoten.

De heer Jacques Devolder : Maar de realiteit is anders.

Minister Adelheid Byttebier : Jongeren vragen zich misschien af of ze de pil moeten nemen of de morning-afterpil.

De heer Jacques Devolder : Nee, het ligt anders. Ze gebruiken de morning-afterpil in plaats van een condoom.

De voorzitter : De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck : Ik dank u voor uw omstandig antwoord, mevrouw de minister. Ik heb zovelen cijfers gegeven, blijkbaar waren ze niet correct. Mag ik een kopie van uw gegevens ?

We moeten ons inderdaad in eerste instantie richten op de risicogroepen. Eigenlijk vormt iedereen een risicogeval in deze zaak. We stellen een 'condoommoeheid' vast. De mensen zijn het zat, ze kiezen voor andere middelen zoals de morning-afterpil. Die voorkomt natuurlijk alleen maar de zwangerschap en is op dat vlak nuttig, maar het risico op SOA blijft. Jongeren moeten blijvend worden gesensibiliseerd.

Ik ben geen puritein, en ik wil de zaken bij hun naam noemen. Ik vind wel dat we bij onze campagnes niet alleen aandacht mogen besteden aan het technische, het materiële aspect van seksualiteit. Ook het relationele aspect moet aan bod komen. We moeten jongeren van 13 jaar niet zonder meer vertellen hoe en wanneer ze een condoom moeten gebruiken. Niet alles kan. We moeten de thematiek ruim en open aanpakken. Het 'Boekje vol goesting' deed mij dan ook de wenkbrauwen fronsen. Ik wil dat niet overdrijven, want evenwicht is belangrijk.

De voorzitter : De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, u hebt me niet goed begrepen wat de campagnes betreft. Als we om de 5 jaar één grote campagne voeren, zijn we verkeerd bezig. Een grote dure campagne kan de aandacht trekken, maar het effect ebt snel weg. We moeten die aandacht trachten te behouden. Als we een jaar of twee later weer een campagne voeren, moeten we helemaal van nul af aan herbeginnen. Dat is tijden geldverlies.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heer Van Dijck, door de heer Strackx, mevrouw Dillen en mevrouw De Gryze, door de heer Daelman, mevrouw De Martelaer en de heer Helsen, en door mevrouw Becq werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.50 uur.*
